

УДК 130.2

В. Дударчук

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

Ж.О. ДЕ ЛАМЕТРИ: ЛЮДИНА-МАШИНА?

V. Dudarchuk

J.O. DE LAMETRI: MACHINE MAN?

Французький матеріалізм XVIII ст. відіграв велику роль в становленні науки та культури. Завдяки новим підходам до розуміння взаємозв'язків між людиною та світом було здійснено ряд відкриттів, які дозволили осягнути ще невідомі області знання.

В цьому процесі вагомий внесок зробили мислителі, які використали механістичний підхід. Традиційно, в зв'язку з цим, одним з перших згадують французького філософа-матеріаліста Ж. О. де Ламетрі та його відому працю «Людина-машина» («L'homme machine»)

На думку Ж. Ламетрі людина — це настільки складний механізм, що неможливо скласти щодо нього чітке уявлення. Тільки шляхом дослідження, тобто намагаючись знайти душу в органах тіла, можливо досягнути максимального ступеня вірогідності знання про людину. Різні стани душі завжди відповідають аналогічним станам тіла. Наша енергія, почуття та розум — такі ж складні частини, як і деталі механізму.

Хоча назва твору однозначно стверджує: «людина – машина», Ламетрі не трактував людину лише як особливий рід механізму. В нього зустрічаються вирази на кшталт: «люди являються тваринами та машинами, які повзають в вертикальному положенні», - це лише метафора, за допомогою якої Ламетрі намагається пояснити надзвичайно складну організацію людини як істоти біологічної. Людина, відповідно до уявлень Ламетрі, істотно відрізняється від механічних пристроїв. Це пов'язано з тим, що вона машина особливого роду, здатна відчувати, мислити, відрізнити добро від зла. "Людське тіло - це машина, яка сама себе заводить (є внутрішньоактивною), живе уособлення безперервного руху"- писав філософ. Людина - це годинниковий механізм, який заводиться не механічним способом, а за допомогою надходження в кров живлячого соку, що утворюється з їжі. Цей живлячий сік Ламетрі називає "хіласом".

Ж. Ламетрі обґрунтовував вчення про душу людини як здатність останньої відчувати та мислити, про єдність душі та тіла, про повну залежність душевних явищ від стану тіла, про залежність суспільного життя від інтересів людей, які, у свою чергу, визначаються пануючими в суспільстві ідеями.

Згідно з його переконанням, людина — це земна істота. Саме тому вона має право на особисте й земне щастя. Ж. Ламетрі закликав до життєрадісного й сенсуалістичного способу суспільно-індивідуального буття, до насолоди діяльністю, до творчості та свободи.

Звичайно, Ж. Ламетрі можна дорікнути в недостатньо діалектичному розумінні біологічного і соціального у формуванні людської свідомості, навіть у біологізаторстві. Але як лікар і мислитель-гуманіст він правий в іншому.

Людина, яка розуміє мислення як властивість матерії, буде дякувати природі за всі почуття і блага, що вона нам дає. Така людина буде співчувати вбогим, а не нехтувати їх.

Література

1. Ламетри Ж. Избранные сочинения. — М. — Л., 1925. — С.299